

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/636, 2021/715, 2021/716, 2021/717, 2021/718,
2021/719, 2021/720, 2021/721, 2021/0 (2469)
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.11.2023/34
Karar Numarası : 2023/927
Başvuran : A.Y. ve Diğerleri
Başvuran Vekili : -
Adres : Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Pandemi döneminde ceza infaz kurumunda alınan tedbirlere yönelik şikâyetlere ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuranlar, söz konusu dilekçelerinde özetle;

a. Pandemi sürecinde muayene ve tedavi olanaklarından yararlanma hakkını kullanan mahpusların 14 gün karantinaya alınarak hücrede tutulduklarını, dolayısıyla olağan şartlarda disiplin cezası olarak düzenlenen hücreye koyma uygulamasının yeni bir infaz rejimine dönüştüğünü,

b. Sosyal, kültürel, eğitsel ve sportif faaliyetlerin durduğunu,

c. Oda değişikliği taleplerinin kabul edilmediğini ve

ç. Pandeminin mahpuslar üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle cezaevi personeli ve mahpuslar bakımından aşı önceliği tanınması gerektiğini iddia etmekte söz konusu iddialar ile ilgili olarak gerekli tedbirlerin alınmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Pandemi sürecinde uygulanan karantinaya ilişkin olarak;Kurumda Mart 2020 tarihinden itibaren dünyanın birçok ülkesine yayılan COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde de görülmesi ve bulaşıcılığının yüksek olması nedeniyle, salgın döneminde Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu tavsiyeleri doğrultusunda Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce aylık olarak güncellenen COVID-19 Pandemi Sürecinde Tedbirler konulu yazılarında belirtilen esaslara göre tedbirler alındığı,

b. Bu kapsamda, Kuruma ilk defa kabulü yapılan mahpuslara PCR (Polymerase Chain Reaction- Polimeraz Zincir Reaksiyonu) testi yapıldığı, sonucun pozitif çıkması durumunda hastanede takibinin yapıldığı, negatif çıkması durumunda ise 14 gün boyunca özel oda/koşullarda izole edildiği, bu süreçte günde 2 saat havalandırmaya çıkarıldığı, izolasyon sürecinin bitiminde yeni bir PCR testi daha yapıldığı, son test sonucu da negatif çıkan mahpusların oda/koşullara alındığı, pozitif çıkanların ise sağlık kurumlarına sevk edildiği, koşulların değişikliği gibi kurum içi hareketliliklerin mümkün olduğunca sınırlandırıldığı, Kurumdan dışarıya çıkan mahpusların Kuruma dönüşte ilk giriş yapan mahpuslar gibi değerlendirildiği,

c. İlerleyen tarihlerde Genel Müdürlüğün 20/1/2022 tarihli COVID-19 Sürecinde Alınacak Tedbirler ve Uygulamalar konulu yazılarına istinaden; gününbirlik olarak hastaneye sevk edilen veya mahkemeye gönderilen mahpusların aşı yapılma durumuna bakılmaksızın, Kuruma döndüklerinde PCR testi yapılmadan 5 günlük izolasyona tabi tutuldukları, izolasyon sürecinin bitiminde yeni bir PCR testi daha yapıldığı, pozitif çıkanların ise doktor tavsiyesine göre hastanede veya Kurumda tedavilerine başlanarak 10 günlük izolasyon sürecinin tamamlandığı, ayrıca 2 veya 3 kişinin birlikte barındırıldığı odalarda kalan ve aynı anda veya yakın aralıklarla gününbirlik dış sevklerle çıkan mahpusların, Kuruma döndüklerinde 5 günlük izolasyon süreçlerini her birinin rızası bulunması şartıyla kendi odalarında birlikte geçirmelerinin mümkün olduğu,

ç. Oda değişikliği taleplerine ilişkin olarak ise; mahpusların kalacakları odaların belirlenmesi ve değiştirilmesinin 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in 28’inci maddesi uyarınca İdare ve Gözlem Kurulunun (İGK) görev ve yetkisinde olduğu, Kurumdaki mahpusların idari nedenler, güvenlik nedeni, ilk yerleştirme, suç türü, hükümlülük-tutukluluk durumu, atölyede çalışma, hasımlık durumu vb. nedenler gözetilerek mahpusun barındırılması gereken odanın belirlendiği, pandemi tedbirleri kapsamında koğuş değişikliği gibi kurum içi hareketliliklerin mümkün olduğunca sınırlandırıldığı,

d. Öte yandan, UYAP kayıtları incelendiğinde yalnızca S.T. ve Z.B. isimli başvuranların oda değişikliği talebinde bulunduğu,

e. Başvuranların pandemi tedbirlerine ilişkin diğer şikayetleri hakkında; İnfaz Hakimliğine şikayetleri ve Ağır Ceza Mahkemesine itirazları sonucu verilen kararların ekte sunulduğu,

f. Keza başvuranların COVID-19 aşılarna ilişkin sağlık kayıtlarının da ekte yer aldığı,

g. Son olarak, başvuranlardan E.B.Ü.’nün 25/6/2021 tarihinde Kurumdan tahliye olduğu, M.K.’nın ise 04/12/2021 tarihinde İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği ifade edilmiştir.

4. Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü ilaveten;

a. Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların sağlıklarının korunmasının, teşhis ve tedavilerinin yapılmasının, sağlığa erişim hakkının kolaylaştırılması ve korunmasının çağdaş infaz anlayışının temel unsurlarından olduğu, bu konuda herhangi bir aksamanın ve hak kaybının olmaması için azami çabanın gösterildiği ve gereken her türlü tedbirlerin alındığı, başvuranların da sağlık durumlarına ilişkin gerek Kurum revirinde, gerekse de Devlet hastanelerinde tedavilerinin yaptırıldığı,

b. İnfaz mevzuatına göre, hükümlü ve tutukluların öncelikle ilde bulunan hastanelere, il düzeyinde tedavi imkânı bulunamaması halinde diğer illerdeki hastanelerin ilgili bölümlerine ve üniversite hastanelerine sevk edildikleri, hasta hükümlü ve tutuklunun hangi uzmanlık alanında tetkik ve tedavi göreceğine muayene eden kurum doktorunun, kurum doktoru bulunmuyorsa aile sağlık merkezi veya hastanede görevli doktorun karar verdiği, bu aşamada kurum idaresinin bir yetkisinin bulunmadığı,

c. Ayrıca, anılan Kurumda bulunan tüm hükümlü ve tutukluların revir biriminden eşit bir şekilde faydalandığı, reçete edilen ilaçlarının aynı gün temin edilerek, kendilerine teslim edildiği,

ç. Diğer yandan, ceza infaz kurumlarında ortak etkinliklerin, Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 45/1 No’lu Genelge’nin "Ortak Etkinlikler" başlıklı 3’üncü bölümünün ilgili maddeleri uyarınca yaptırıldığı, mezkur Genelge’nin Ortak Etkinlikler başlıklı 3’üncü bölümünün 13’üncü maddesinde, *"Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi asmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş,*

avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır." hükmüne yer verildiği, COVID-19 salgını nedeniyle Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda aynı koğuş içerisinde bulunan hükümlü/tutukluların, eğitim iyileştirme ve işyurdu faaliyetlerinin yaptırılmasına devam edilmekle birlikte diğer koğuşlarla birleşerek yapılan faaliyetlerin ertelendiği,

d. Ceza infaz kurumlarında oda ve koğuş yerleştirme işlemlerinin, 5275 sayılı Kanun'un 5'inci bölümünde yer alan "Hükümlülerin Gözlem ve Sınıflandırılması" başlığı altındaki maddeler ile 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde suç grupları ve türleri, risk durumları, yaş, cinsiyet, hüküm alıp almadığı, risk, kurum güvenliği gibi kriterlere göre kurum idare ve gözlem kurulu tarafından değerlendirilerek yapıldığı, verilen karara karşı yargı yolunun açık olduğu,

e. Diğer taraftan, ilk olarak Çin'in Vuhan kentinde 2019 yılının Aralık ayında ortaya çıkan ve Dünya'da hızla yayılarak birçok ülkede ölümlere neden olan korona virüsün ülkemizde de görülmesi ve vaka sayısının artmasına bağlı olarak, ceza infaz kurumlarının toplu olarak yaşanan yerler olması ve bulaşıcı hastalıklar açısından risk oluşturması nedeniyle, Bakanlık tarafından derhal ceza infaz kurumlarında bulaştırıcılığın önlenmesi açısından tedbirlerin alınması yönünde tüm Cumhuriyet başsavcılıklarına talimatların verildiği ve talimatların ceza infaz kurumları tarafından vakit kaybedilmeksizin uygulanmaya başlandığı,

f. Ceza infaz kurumlarında; hijyen ve dezenfeksiyonun yanı sıra kurumlara giriş yapan tüm personel, ziyaretçi ve hükümlü/tutukluların korona virüs açısından hastalık bulgularının olup olmadığına dair gerekli kontrollerin yapıldığı, konunun hassasiyeti ve ciddiyeti göz önünde bulundurularak; alınacak tedbirlerin ve bireysel bilinçlendirmenin de artırılması amacıyla, Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen ve Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü internet sayfasında yer alan broşür ve afişlerin yeterli sayıda çoğaltılarak ziyaretçi giriş noktaları ile ziyaretçi mahallerine, işyurdu atölyelerine, yemekhane, yatakhane, derslikler, mutfak, kantin vb. ortak kullanım alanlarına bilgilendirme amaçlı asıldığı, gerekli tedbirlerin en üst seviyede alınmasını sağlamak amacıyla ceza infaz kurumlarındaki tüm taşıtların, araç-gereçlerin, koğuşların, koridorların, yemekhanelerin, yatakhanelerin, mahkûm kabul biriminin, ziyaretçi mahallerinin, tuvalet ve banyoların, telefon kulübelerinin, telefon ahizelerinin, kapı kollarının, turnike ve x-ray geçişlerinin ve diğer tüm ortak alanların dezenfeksiyonunun sağlanması ile kapalı ortamların sık sık havalandırılması talimatının verildiği, işlemlerin takibinin de yapıldığı, ceza infaz kurumlarındaki tüm koğuşlarda çamaşır suyu ve kişisel temizlik malzemeleri bulundurulması, ceza infaz kurumları personelinin görevleri gereği yapacakları üst aramaları, kısmi ve genel aramalarda mutlak suretle eldiven ve maske kullanması, ceza infaz kurumları personeli ile hükümlü ve tutukluların korona virüs ile ilgili bilinçlendirilmesi ve gerekli tedbirler hakkında ilgili il/ilçe sağlık müdürlükleri ile koordineli olarak eğitime tabi tutulması yönünde talimatların verildiği,

g. Hükümlü ve tutukluların, emniyet veya jandarma personeli tarafından ceza infaz kurumlarına teslimi sırasında hastanelerden aldıkları raporlarda mutlak suretle korona virüsün tespiti açısından, kişide ateş, öksürük, halsizlik, nefes darlığı vb. belirtiler olup olmadığına eklenmesi yönünde talimat verilmiş olup ceza infaz kurumlarına ilk kabullerinde bu sağlık raporları doğrultusunda yapıldığı, hastalık şüphesi bulunan hükümlü ve tutukluların derhal İl Sağlık Müdürlüklerine bildirildiği ve önerilerine göre izole işlemlerinin yapıldığı,

ğ. Ayrıca, hükümlü ve tutuklu ceza infaz kurumuna girerken ve testi negatif çıksa bile 14 gün sonra koğuşa verilmeden önce COVID-19 testinin tekrar yapıldığı, test sonucuna göre koğuşuna yerleştirildiği veya ilgili sağlık kuruluşuna yönlendirildiği, hükümlü ve tutuklulara bağışıklık sistemini güçlendirecek şekilde gıdalar verildiği, dışarıdan posta ve kargo ile gelen eşyanın 24 saat bekletildikten sonra ilgisine teslim edildiği, 60 yaş üstü veya 60 yaş üstü olmasa bile kronik hastalığı bulunan ve PCR test sonucu pozitif çıkan hükümlü ve tutukluların mümkün olduğunca hastane ortamında takip ve tedavileri için ilgili sağlık kuruluşlarıyla gerekli

koordinasyonun sağlanmakta olduğu,

h. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 63'üncü maddesinin dördüncü fıkrası ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 33'üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre havalandırma saatlerine titizlikle riayet edildiği,

ı. Bakanlık tarafından sürecin şeffaf bir şekilde yürütüldüğü, tıbbi gereklilik ve mevzuat doğrultusunda tüm işlemlerin eksiksiz yerine getirildiği ve takibinin titizlikle yapıldığı, bununla birlikte tüm ceza infaz kurumlarında 1/9/2020 tarihi itibarıyla HES kodu uygulamasına geçildiği,

i. Bu kapsamda, anılan Kurumda da başta sağlık olmak üzere gerekli tüm tedbirlerin alındığı, kurumda görevli personelin ve barındırılan hükümlü/tutukluların alınan tedbirlere uymasının sağlandığı, bahse konu başvurulara geçen iddialara ilişkin olarak, ceza infaz kurumu idaresi ve görevli personelin görevleri yönünden herhangi bir kusur ve ihmalinin bulunmadığı, yapılan işlem ve uygulamaların ilgili mevzuat gereğince yerine getirildiği ifade edilmiştir.

5. Muhatabın yazılı görüşü başvuranlara iletilmiş, M.K., A.Y., M.Ş., S.T., A.A.A., H.B., F. A., E.Ç. ve S.P., B.S., N.M., Z.B. cevaben yazılı görüşlerini sunmuştur. Başvuranların cevaplarında mevcut iddia ve şikâyetleri yinelenmiş, ayrıca;

a. Oda değişimi taleplerinin pandemi öncesinde de örgütsel amaçlı talepler oldukları gerekçesiyle reddedildiği,

b. Hijyen koşullarının sağlanması konusunda ise; örneğin dezenfeksiyon işlemlerinin pandemi sürecinin başların düzenli olarak haftada bir yapıldığı, ancak daha sonra seyrekleştiği, diğer yandan yine pandemi ile askıya alınan koğuş aramalarının sıkça yapılmaya başlandığı ve görevlilerin tüm eşyalara diğer koşulları da aradıkları eldivenler ile dokundukları, artık kendileri istemedikçe maske verilmediği, aşı oldukları, ancak bu esnek uygulamaların kendi talepleri söz konusu olduğunda hayata geçirilmediği,

c. Alınan tedbirleri anlamsız kılacak bir çok uygulama olduğu, örneğin kendileri Kurum dışına çıktıklarında karantinaya alınmalarına rağmen personel için test uygulanmasının yeterli görüldüğü, yemek dağıtımı yapılan arabaların üstü açık şekilde saatlerce koridorda bekletilebildiği, gardiyanlar koridorda sigara içtiklerinde dumana maruz kalabildikleri,

ç. Koğuşların temizliği için yeterli temizlik malzemesi sağlandığı, avukat ve açık/kapalı görüş alanlarının temizliği için yeterli özenin gösterilmediği,

d. Aşılama yapıldığı,

e. Yaklaşık 2 yıldır hiçbir faaliyetten yararlanamadıkları beyan edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.*"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesine göre; "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;*

a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir. (2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenbilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Gereçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenbilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gereçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda, başvuranların iddia ve talepleri, muhatap Kurumun yanıtları, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

12. Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) tarafından da ifade edildiği üzere “kötü muamele çok farklı biçimlerde olabilir; bunların birçoğu bilerek yapılmayabilir ancak düzenlemelerle ilgili eksikliklerden veya yetersiz kaynaklardan dolayı ortaya çıkabilir. Bu nedenle bir tesisteki genel yaşam kalitesi, CPT açısından oldukça önemlidir. Söz konusu yaşam kalitesi, büyük ölçüde mahkûmlara sunulan faaliyetlere ve mahkûmlar ve personel arasındaki ilişkilerin genel durumuna dayanmaktadır.” (2. Genel Rapor [Inf (92) 3], para. 44).

13. Pandemi sürecinde muayene ve tedavi olanaklarından yararlanma hakkını kullanan mahpusların 14 gün karantinaya alınarak hücrede tutuldukları, dolayısıyla olağan şartlarda disiplin cezası olarak düzenlenen hücreye koyma uygulamasının yeni bir infaz rejimine dönüştüğü iddiasına ilişkin olarak; başvuru dosyası incelendiğinde; başvuranlar B.S., F.A., S.P. ve N.M.’nin Kuruma girişlerde uygulanan 14 günlük karantina süresinin kaldırılması taleplerini içeren şikâyet başvurularına ilişkin olarak Ankara Batı 1. İnfaz Hâkimliğinin 24/9/2021 tarihinde ret kararı verildiği, söz konusu karara itiraz etmeleri üzerine ise Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 8/10/2021 tarihli kararı ile itirazlarının reddedildiği görülmektedir.

14. Söz konusu başvuranlar bakımından, yargı organlarınca karara bağlanmış iddialarına ilişkin olarak kabul edilmezlik kararı verilmesi gerekmektedir. Diğer başvuranlar bakımından ise, karantina tedbirinin kötü muamele yasağının ihlali sonucunu doğuracak bir uygulamaya dönüşüp dönüşmediği hususunda bir değerlendirmede bulunulacaktır.

15. Anayasa Mahkemesi (AYM), Anayasa'nın 17'nci maddesi cezaevinde tutulan bir hükümlü veya tutuklunun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına aldığı; infaz yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların, mahkûmları, özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerektiğini ifade etmektedir (Turan Günana, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 39).

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre de “*Tedbirin uygulanma şekli ve yöntemi, tutukluluğun doğasında olan kaçınılmaz acı düzeyini aşan yoğunlukta sıkıntıya veya zorluğa maruz bırakmamalıdır. [...] Alınan tedbirlerin, güdülen meşru amaca ulaşmak için de gerekli olması gerekir. Ayrıca, tutukluluk koşulları değerlendirilirken, bu koşulların kümülatif etkilerinin yanı sıra başvuru sahibinin öne sürdüğü spesifik iddialar da dikkate alınmalıdır.*” (Fenech/Malta, B. No: 19090/20, 1/3/2022, para.64). AİHM ayrıca, güvenlik, disiplin veya koruma nedenleriyle diğer mahkûmlardan uzaklaştırmanın tek başına insanlık dışı muamele veya aşağılayıcı ceza anlamına gelmediğini ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesini ihlal etmediğini ifade ederek; özel koşullar, tedbirin katılığı, süresi, güdülen amaç ve ilgili kişi üzerindeki etkilerinin dikkate alınması gerektiğini hatırlatmıştır (Fenech/Malta, para.65).

17. Keza AİHM, benzer şikâyetleri içeren mezkûr kararında şu değerlendirmelerde bulunur: “*Mahkeme, şikâyet konusu sınırlamaların çok özel bir bağlamda, yani kamu sağlığı açısından acil bir durum sırasında meydana geldiğini ve yalnızca başvuru sahibi için değil, genel olarak toplum için de önemli sağlık hususları dikkate alınarak uygulamaya konulduğunu belirtmektedir. [...] Üstelik tüm tutuklular ve genel olarak nüfus için geçerli olan önlemlerin, bir salgın sırasında tutukluluğun doğasında olan kaçınılmaz acı düzeyini aşan yoğunlukta sıkıntıya veya zorluğa neden olduğu düşünülemez.*” (Fenech/Malta, para. 96).

18. Mevcut başvuruda, pandemi tedbirleri kapsamında başvuruların 14 günlük bir süreyle sınırlı olmak üzere karantinaya alınmasının kurumda sağlığın korunması yönündeki meşru amaca ulaşmak için gerekli bir uygulama olduğu, karantina tedbirinin, kamu sağlığını korumak amacıyla ceza infaz kurumları dışında da uygulandığı, karantina süresi boyunca günlük havalandırma süresi dâhil, pandemi tedbirlerinin kapsamı dışında kalan haklardan faydalanma bakımından ek bir sınırlama bulunmadığı, dolayısıyla söz konusu uygulamanın hücre cezasına dönüştüğü iddiasının kabul edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

19. Bu çerçevede; pandemi sürecinde muayene ve tedavi olanaklarından yararlanma hakkını kullanan mahpusların 14 gün karantinaya alınmalarının disiplin cezası olarak düzenlenen hücreye koyma uygulamasına dönüştüğü iddiası bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği sonucuna varılmaktadır.

20. Sosyal, kültürel, eğitsel ve sportif faaliyetlerin durduğu iddiasına ilişkin olarak; AYM'ye göre; “*Cezaevindeki mahkûmlara yönelik aktiviteler (meslek edindirme, eğitim, spor, sohbet gibi) mahkûmların bedensel ve ruhsal sağlıkları için çok önemlidir. Bu durum cezaevinde bulunan tutuklular için de geçerlidir. Ancak bu tür aktivitelerin her birinin birbirinden bağımsız olarak sağlanmasının, cezaevleri için bir zorunluluk olduğu söylenemez. Cezaevinin imkânları kapsamında mahkûmlar için belirlenen değişik etkinliklere katılım mahkûmların sosyal yalnızlaşmasını engelleyecektir. Bununla birlikte, mahkûmların bu tür aktivitelere katılımının engellenmesi durumunda dahi kitap, gazete, dergi ve radyo gibi imkânlarla sahip olması ya da cezaevinin dışındakilerle mektupla iletişim kuruyor olması veya ziyaretçileri ile görüşebilmesi de sosyal iletişim imkânının olduğunun kabul edilmesini gerektirir*” (Turan Günana, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 44).

21. Mevcut başvuruda, başvuranların tüm faaliyet ve iletişim olanaklarından yoksun olmadığı; kitap, gazete, dergi, radyo, mektup, telefon, açık havaya erişim gibi, başvuranların duyuşal ve sosyal anlamda bütünüyle

yalıtılmış koşullarda tutulmalarını engelleyen olanaklardan yararlanabildikleri anlaşılmaktadır. Her ne kadar ideal olan tüm mahpusların bedensel ve ruhsal sağlıklarını korumak ve ceza infaz sisteminin rehabilitasyon sağlama amacını gerçekleştirmek üzere pek çok farklı etkinlikten yararlandırılmaları olsa da, pandemi gibi olağan dışı koşullarda toplum sağlığının korunması gibi kamu yararı amacını güden ve bu amaca ulaşmayı sağlayacak orantıdaki tedbirlerin alınması kaçınılmazdır. Yukarıda da belirtildiği üzere, kamu sağlığı açısından acil bir durum olan pandemi sırasında bazı hakların sınırlanabileceği ve toplumun geri kalanı için de önemli sağlık hususları dikkate alınarak çeşitli sınırlamaların uygulamaya konulduğu dikkate alındığında, Anayasa'nın 13'üncü maddesi çerçevesinde demokratik toplumda gereklilik, hakkın özü ve ölçülülük unsurlarına riayet ettiği anlaşılan tedbirlerin tutukluluğun doğasında olan kaçınılmaz acı düzeyini aşan yoğunlukta sıkıntıya veya zorluğa neden olduğunu değerlendirmek mümkün görünmemektedir. Bu kapsamda, yukarıda anılan iddia bakımından kötü muamele yasağına aykırılık bulunmamaktadır.

22. Oda değişikliği taleplerinin kabul edilmediği iddiasına ilişkin olarak; AİHM, kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların uygun kanıtlarla desteklenmesi gerektiğini, Mahkeme tarafından bu konuda değerlendirme yapılırken makul şüpheden uzak kanıtların bulunmasının arandığını, bu kapsamdaki bir kanıtın yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen karinelere de oluşabileceğini belirtmektedir (*Labita/İtalya* [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, para. 121).

23. Muhatap Kurum tarafından mahpusların kalacakları odaların belirlenmesi ve değiştirilmesinin Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 28'inci maddesi uyarınca İdare ve Gözlem Kurulunun görev ve yetkisinde olduğu, Kurumdaki mahpusların idari nedenler, güvenlik nedeni, ilk yerleştirme, suç türü, hükümlülük-tutukluluk durumu, atölyede çalışma, hasımlık durumu vb. nedenler gözetilerek mahpusun barındırılması gereken odanın belirlendiği ifade edilmiş ve konu ile ilgili idari kararlar ve yargı kararları sunulmuştur.

24. Başvuru dosyası incelendiğinde, başvuranlardan M.K.'nin oda değişikliği talebi hakkında verilen karar ilişkin şikayetinin 5/7/2021 tarihli Ankara Batı 1. İnfaz Hâkimliği kararı ile; S.T.'nin benzer yöndeki şikayetlerinin 22.1.2021 tarihli Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliği ve 27/01/2021 tarihli Ankara Batı 1. İnfaz Hakimliği kararı ile kararı ile; Z.B.'nin benzer konulu şikayetinin ise 28/12/2020 tarihli İGK kararı ile reddedildiği görülmektedir.

25. Bu kapsamda, iddialarına ilişkin olarak yargı organlarınca karar verilmiş bulunan M.K. ve S.T.'nin başvuruları bakımından kabul edilmezlik kararı verilmesi gerekmektedir. Diğer başvurular bakımından ise; kamu sağlığı açısından olağanüstü bir nitelik arz eden pandemi koşulları altında koğuş değişikliği gibi kurum içi hareketliliklerin kurumda sağlığın korunmasına yönelik bir tedbir olarak mümkün olduğunca sınırlandırıldığı yönündeki Muhatap Kurum açıklaması, başvuranlar tarafından oda değişikliği taleplerinin keyfi olarak reddedildiğine dair makul şüpheden uzak kanıtlar, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen karinelere bulunmadığı hususu ile birlikte ele alındığında kötü muamele yasağının ihlal edildiği sonucuna varılamayacaktır.

26. Pandeminin mahpuslar üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle cezaevi personeli ve mahpuslar bakımından aşı önceliği tanınması gerektiği iddiasına ilişkin olarak; muhatap ceza infaz kurumundan alınan görüş ile birlikte başvuranların COVID-19 aşılmasına ilişkin sağlık kayıtları sunulmuş, keza başvuranlardan gelen cevaplarda da aşı oldukları ifade edilmiş, dolayısıyla şikâyete konu durumun ortadan kalktığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda, konusuz kalan iddia bakımından karar verilmesine yer olmadığı değerlendirilmektedir.

27. Sonuç olarak, ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak düşünüldüğünde kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmaktadır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliĐine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aliřan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye